

เทศน์เช้า วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรม ธรรมะคืออะไรละ เวลาอยู่บ้าน ไปบ้าน โอ้โฮ! เมียเทศน์ทั้งวันเลย ไปวัดพระดำทั้งวันเลย แล้วธรรมะมันคืออะไรละ เวลาเมียด่านะว่าเทศน์ เวลาไปวัดบอกวว่าพระดำ แล้วธรรมะมันคืออะไรละ

ธรรมะมันคือสังขารม อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

คำว่าทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เป็นหัวใจของศาสนา

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รื้อค้นขึ้นมาเป็นสัจจะความจริง แล้วเอาสิ่งนี้ยืนยันในหลักธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้ววางธรรมและวินัยเป็นวิธีการ เป็นเครื่องประกอบ ศีล สมาธิ ปัญญา นี่ ศีล สมาธิ นี่มันเป็นอะไร มันเป็นเรื่องแต่ตัวเองไม่มีนะ

คุณแม่บ้านนะ เขายังคับไว้ด้วยตลิ่ง แม่น้ำเขายังคับให้มันไหลไปด้วยตลิ่งไซ้ไหม นี่เหมือนกัน ความรู้สึกของเรา ถ้าเราทำคุณงามความดีเพื่อเรา ทุกคนว่าคุณงามความดีหมดนะ ลองเถียงกันสิ ทุกคนบอกว่าทำความดีทุกคนเลย แต่มันดีของใคร

ถ้าดีของใครนี่ มันต้องเทียบด้วยศีลธรรม ศีลธรรมนี่เอามาเปรียบเทียบว่ามันเป็นความดีของใคร ความดีในศีล ๕ ความดีของศีล ๘

ศีล ๘ เขาไม่กินข้าวเย็น ไ้คนที่กินข้าวเย็นเขามีความสุขนะ แล้วไอ้ไม่กินข้าวเย็นละ แล้วของใครถูกละ ไ้ชาวบ้านเขากิน ๕ มื้อ ๑๐ มื้อนะ ไ้พวกถือศีล ๘ เขาว่าฉันมีศีลมากกว่า แล้วถือธุดงค์วัตร ฉันมีมือเดียว พอฉันมือเดียวแล้วยังอดนอนผ่อนอาหารเข้าไปอีก แล้วความดีของใคร แล้วความดีอันไหนมันถูก

ความดีนะ คุณสิ แม่น้ำเขาใหญ่โตมากนี่ ตลิ่งจะสูงชันมาก มันจะบังคับแม่น้ำสายใหญ่ ถ้าเป็นลำคลอง เป็นลำธาร ตลิ่งมันก็แคบลง ทุกอย่างเล็กลง นี่ก็เหมือนกัน ศีล ๕

ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๓) นี่สิ่งนี้ แม่น้ำใครกว้าง ถ้าแม่น้ำมันกว้างการเดินเรือ การคมนาคมสะดวกสบายนะ ถ้าแม่น้ำมันแคบ เรือมาต้องหยุดก่อน หลีกกันนะ มันไปไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน เวลาศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ แล้วศีลของใครล่ะ แต่ไอ้พวกการกินการอยู่นี้ เราได้ปัจจัย ได้วัตถุมหา เราคิดว่าสิ่งนี้มันเป็นความถูกต้อง แต่เวลาเป็นนามธรรมล่ะ มันเป็นความรู้สึก เป็นความสุขที่มหาศาล เป็นความปล่อยวางที่กว้างขวาง อันนั้นเรามองไม่เห็น

พอเรามองไม่เห็น เราถึงบอกว่า โอ๊ย... เขาถือศีล ๘ เราถือศีล ๕ ก็พอ ถือศีล ๕ เราจะกินข้าวเย็นได้ ไอ้พวกนั้นมันกินข้าวเย็นไม่ได้มันทุกข์กว่าเรา ไอ้ทุกข์กว่าเรา เห็นไหม แม่น้ำเขาสายใหญ่กว่าเรานะ การคมนาคมจะสะดวกกว่าเรานะ

สิ่งนี้ก็เหมือนกัน เราทำคุณงามความดี ความดีเราทำด้วยมือ เวลาพระภิกษุ เราทำด้วยสติ เราทำด้วยตั้งสติ เราทำด้วยความรู้สึกในหัวใจ เวลาตลิ่งมันบังคับแม่น้ำไป ความเพียรของเรา ความวิริยะอุตสาหะของเรา บังคับให้ใจของเราไปสู่เป้าหมาย บังคับความรู้สึกของเราให้ไปสู่เป้าหมาย หัวใจไม่เคยบังคับมัน ไม่เคยดูแลมัน ไม่เคยรักษามัน

ครูบาอาจารย์บอกว่า “ให้รักษาใจ คุใจ ให้รักษาจิต”

เขาบอก “ให้คุจิต” คุจิตมันเพ่งเอานะ คุติ เราคุรูปภาพสิ แล้วเพ่งให้มันเป็นน้ำขึ้นมาได้ไหม? ไม่ได้หรอก... แหล่งน้ำ มันระเหยขึ้นไปเป็นไอ ไปเกาะกลุ่มเป็นเมฆ แล้วมันก็ตกลงมาใหม่ ฝนตกแค่ออก มันก็เกิดเป็นน้ำ เป็นต่างๆ ขึ้นมา มันเป็นของมันโดยข้อเท็จจริง มันมีมันเห็นของมัน เวลาหิมะมันละลายขึ้นมามันเป็นต้นน้ำ มันเป็นตาน้ำ มันผุดออกมาจากตาน้ำเป็นต้นน้ำใหม่

ความรู้สึกมันมาจากไหน ความรู้สึก ความคิดมันมาจากไหน มันมาจากฐิติจิต มันมาจากความรู้สึก จากจิตใต้สำนึก มันมาจากภวาสวะ ความคิดมันมาจากไหน ความทุกข์ มันมาจากไหน ที่มันทุกข์ๆ นี่มันมาจากไหน มันมีที่มันไปที่ของมัน

รักษาคือคุ้มกันนะ แต่ไม่รู้ว่ามันมาอย่างไร เวลาตลิ่งพังก็ไม่รักษา คุติ เวลาน้ำท่วมตลิ่งพัง มันท่วมไปนะ มันทำลายชีวิตเขาไปหมดเลย ไอ้ที่เหมือนกัน เวลามันไหล

ออกมานะ เวลาอารมณ์ความรู้สึกมันไม่มีสติควบคุม มันไหลออกไป มันทำลายเขาหมดเลย

แล้วบอกคุณมันไง แล้วไม่รักษา ไม่ดูแลตั้งแต่จะบังคับน้ำได้อย่างไร ไม่ตั้งสติ ไม่กำหนดคำบริกรรม ไม่ใช่ปัญญาอบรมสมาธิ จะรักษาความรู้สึกได้อย่างไร ความสุขของตัวอยู่นี้ ปล่อยให้มันไหลไปตามธรรมชาติซะใหม่ มันไหลไปตามธรรมชาติมันก็ไหลไปตามกิเลสไง กิเลสคืออวิชชา คือความรู้สึกตัวของมัน มันไม่รู้สีกตัวนะ ความคิดมันไหลออกมา ใครคุมมัน ความรู้สึกนี้ เวลาทุกข์มันผุดขึ้นมา ใครไปดูแลมัน แล้วมันปล่อยขึ้นไป แล้วสติปัญญาอยู่ที่ไหน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มันมีอยู่แล้ว” สมุทัย ก็คือค้นหาทะยานอยาก มันมีค้นหาหรือไม่มีค้นหา มันก็ไม่อยาก

ต้นไม้มันก็ไม่มีการค้นหา ต้นไม้มีต้นหามันเอียงเข้าหากัน ต้นไม้เวลาโตขึ้นมาจะไถ้ต้นเล็กกว่ามันเอียงหนีเลย มันจะเอาแดด ทั้งๆ ที่มันไม่มีวิญญูณมันยังรู้หลบรู้หลีกนะ แล้วไถ้เรา ไถ้มนุษย์นี้ มันโง่กว่าต้นไม้หรือ ต้นไม้มันยังหลบหลีกของมัน มันจะเอาอากาศของมัน มันแย่งแสงแดดกัน มันยังเลื้อยออก หนีออก เพื่อไปเอาแสง ไถ้ของเราละ หัวใจนี้ใครจะรักษาใหม่ ถ้ามันรักษา มันดูแล นี่คือฟังธรรม

พระไม่ได้ค้านะ พระบอกวิธีการ ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมา ท่านเอาชีวิตเข้าแลกมานะ หลวงตาท่านพูดบ่อย “น้ำพริกถ้วยหนึ่ง จะละลายทะเลไม่ไหว” หัวใจดวงหนึ่ง แล้วหัวใจทุกๆ ดวง เห็นไหม วัฏฏะมันใหญ่มากนะ วัฏฏสงสาร จิตนี้เวียนเกิดเวียนตายในวัฏฏะ แล้วจิตหนึ่ง น้ำพริกถ้วยหนึ่ง แล้วน้ำพริกถ้วยนี้ไปละลายในวัฏฏะ มันก็จืดจืดไปหมด

แต่ถ้าเราจะเข้มแข็งขึ้นมาละ เราจะทำของเราขึ้นมา น้ำพริกถ้วยหนึ่งด้วยกัน เราก็มีหัวใจอันหนึ่งเหมือนกัน เราจะตั้งสติของเราขึ้นมาเหมือนกัน เราจะต้องเข้มแข็งขึ้นมาเหมือนกัน นี่ธรรมะส่วนบุคคล เวลาว่าธรรมะเป็นธรรมชาติๆ ธรรมชาติเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ธรรมชาติมันให้ผลกับใคร

ชาวไร่ ชาวนา เวลาฝนตกแดดออก เขาทำกิจกรรมของเขาๆ ได้ข้าว ได้ใช้นะ ไร่ เราไม่ได้ทำกิจกรรม ฝนตกแดดออกนี้ทำธุรกิจเขาไม่ชอบ เวลาฝนตกแดดออกมันทำธุรกิจไม่สะดวก ไร่ฝนตกแดดออกชาวนาเขามีความรื่นเริง เขามีความพอใจ เขาได้ใช้ของเขา

นี่ก็เหมือนกัน คีล สมาธิของใคร ธรรมชาติๆ ของใคร ธรรมชาติมันก็เกิดตายใน ความเกิดความตายมันก็เป็นธรรมชาตินะ เกิดตายขึ้นมาเป็นธรรมชาติใหม่ เราบอกเกิด ตายขึ้นมามันเป็นการดำรงเผ่าพันธุ์ มันเป็นกามคุณ ๕ แล้วโอปปาติกะล่ะ เทวดาเขาเกิดอย่างไร โอปปาติกะเขาเกิดอย่างไร นรกอเวจีมันเกิดอย่างไร มันต้องมีพ่อแม่ให้ไปเกิดใหม่ นรกอเวจีไม่ต้องมีพ่อแม่ไปหรอก

เทวดาทัด เวลาทำกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ต้องตคนรกอเวจีหรือก มันดูไปสดๆ นี้เลย มันดูลงปลูฟิไปเลย นี่มันเกิดจากอะไรล่ะ มันเกิดจากกรรม คนเรา มันมีกรรม มีการกระทำใช้ใหม่ การกระทำอันนี้มันฝังไปในหัวใจใช้ใหม่ แล้วครูบา อาจารย์ท่านรื้อค้นเข้าไปๆ บุญเพนิวาสานุสติญาณ เวลาเข้าไปถึงจิต ไปถึงข้อมูลของมัน ชาติที่แล้วเป็นพระเวสสันดร เป็นสหชาติ เป็นพระโพธิสัตว์ ได้สร้างบุญกุศลมา แล้วเรา

ข้อมูลอันเดียวกัน คอมพิวเตอร์โปรแกรมเดียวกัน ต้นข้าวอันเดียวกันหมดเลย แต่ พระโพธิสัตว์ท่านรื้อค้นของท่านได้ เราเป็นสาวก สาวกะ อ่อนแอ! นี้ ดูสิ เวลา คอมพิวเตอร์นะ เวลาไฟมันตก ไฟมันไม่สม่ำเสมอ มันติดๆ ดับๆ หัวใจของเรานี้มัน อ่อนแอ กำลังไฟมันไม่พอนะ มันติดๆ ดับๆ ดับๆ ติดๆ นะ ไม่เชื่อศานาก็เชื่อ แล้วเชื่อ ศานาก็ไม่เอาไหน จะทำก็ไม่กล้า จะทำแล้วมรรคผลนิพพานมันก็ไม่มี ไฟมันติดๆ ดับๆ เราถึงต้องมาเจริญศรัทธา เราทำบุญกุศลเพื่ออะไร เพื่อให้ศรัทธาเรามั่นคง

ตลิ่งมันบังคับน้ำไปนะ คีล สมาธิ ปัญญา บังคับให้ใจเรามามีศรัทธา มีความเชื่อ บังคับให้ใจเรามา จิตใจนี้มันอยากมา มันลากให้ร่างกายนี้มา แล้วมันมาสร้างบุญกุศล ของมัน ให้มันมั่นคงของมัน พอมันมั่นคงของมัน เดียวเราตั้งสติขึ้นมา กำหนดพุทโธ ขึ้นมา บริกรรมเข้ามา เดียวมันจะเข้าไปเห็น นี้โปรแกรมเดียวกัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตหนึ่ง จิตเหมือนกันหมด เสรีภาพ ภราดรภาพ เรามีสิทธิเท่ากันได้หมดเลย ถ้าเราทำความสะอาด ก็สะอาดเหมือนกัน แต่ตอนนี้เรามันสกปรก เราสกปรกด้วยอวิชชา ด้วยความไม่รู้เรานี้แหละ ไร้ความรู้ แม้แต่ความดี เวลาประพฤติปฏิบัติ ต้องข้ามพ้นดีและชั่ว อาศัยความดีแต่ติดดีไม่ได้ ติดดีผ่านไม่ได้

ทุกคนอยากได้พาทนะ ทุกคนอยากได้รถคนละคัน ยิ่งรดยี่ห้อดี ๆ ยิ่งชอบใหญ่เลย แล้วก็นั่งในรถนะ ลือคอยู่ในนั้นเลย อยู่ในรถห้ามออกมา มันก็ตายอยู่ในรถนั้นแหละ ถ้ามีรถมา ไปถึงเป้าหมายแล้วต้องจอดรอ เปิดประตูออกจากรถ แล้วออกจากรถนั้นมา แล้วขึ้นไปสู่เป้าหมายของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ความดีเป็นพาทนะ เป็นเครื่องดำเนิน เป็นมรรค สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปป เป็นความคิด เป็นปัญญาชอบ งานชอบ งานชอบนี้สำคัญ งานชอบนี้งานอะไร เวลานอนก็นอนให้สะดวกสบาย นอนให้หลับลึก ๆ นอนแล้วจะได้มีกำลัง งานชอบ เวลากินก็กินให้ดีบดดี กินให้มีมาตรฐาน เวลาทำงาน งานชอบ งานอะไร หน้าที่อะไร กาลเทศะทำอย่างไร ความพื้นฐานของเรา ถ้าเราไม่มีสติ เราจะควบคุมตัวเราได้อย่างไร เราไม่มีสมาธิ มันจะเข้าถึงจิตจิต เข้าไปถึงข้อมูลของกิเลส

คอมพิวเตอร์เขาจะแก้ เห็นคอมพิวเตอร์มันเสียไหม เราก็ไปดูๆ ลูบๆ คลำๆ แล้วก็กลับ ซ่อมเสร็จแล้ว แล้วมันเสร็จไหม คอมพิวเตอร์เขาจะซ่อมนะ เขาต้องถอดมันออกมา หัวใจที่จะแก้ไขภพชาติ มันต้องเข้าไปสู่จิต มันไม่ได้เข้าไปสู่ที่ความคิด ไร้ความคิดมันเปลือกๆ คอมพิวเตอร์เวลามันเสียนะ ไปลูบๆ คลำๆ เสร็จแล้ว แล้วมันใช้ได้ไหม มันใช้ไม่ได้หรอก

นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติกัน ก็ลูบๆ คลำๆ โอ๊ย... ซ่อมเสร็จแล้ว ดีไปหมดเลย ธรรมะพระพุทธเจ้าเป็นธรรมชาติ ถ้าการกระทำคอมพิวเตอร์แก้ไขไม่ได้ แกะออกมาแล้ว เป็นเศษเหล็ก เป็นชิ้นส่วน เราจะไปซ่อมมันได้อย่างไร เราก็เอามือลูบๆ นี่ เสร็จหมดแล้ว จิตก็เหมือนกัน เวลาใช้ปัญญาขึ้นมา จะไปขุดคุ้ยมัน จะไปหากิเลสขึ้นมา ทำไม่ได้ มันเป็น “อรรถกถาญาณุโยค” โอ๊ย... ลูบๆ คลำๆ คิดเอา นึกเอา ธรรมะเป็นธรรมชาติ

ธรรมชาติมันก็เกิดตาย ธรรมชาติคือผลของวิญญูะ แต่เราจะเหนือธรรมชาตินะ เราเกิดมาในธรรมชาตินี้ แล้วเราจะรู้กฎของธรรมชาติ แล้วเราเข้าใจตามทฤษฎีของมัน

แล้ววางไว้ตามความเป็นจริง เกิดสิ่งใดในภัยพิบัติต่างๆ เราเข้าใจเป็นธรรมชาตินะ เราหลบเลี่ยงไม่ได้ด้วยกรรม

เรารู้อยู่ แผ่นดินไหว เกิดเภทภัยต่างๆ มันทำลายหมดเลยนี่ แต่เราต้องอยู่กับมัน ถ้าเรารู้แล้วนะ เรารู้ถึงความเป็นไปของธรรมชาติ เราก็เสียใจแหละ แต่มันก็เป็นอย่างนี้จริงๆ แต่ถ้าเราไม่เข้าใจนะ เราทุกข์มากเลย

สังฆกรรมก็เหมือนกัน ถ้าเราเข้าใจสังฆกรรม เรารื้อค้น ต้องรื้อค้น รู้เองเห็นเอง เข้าไปเผชิญเอง แล้วมันจะเข้าใจได้เอง ศึกษาขนาดไหน จำมานี้ เขาบอกเล่าไป “โห้! ที่นั่นเสื่อคุณนะ อย่าเข้าไปนะ ที่นั่นเสื่อคุณนะ” ตรงไหนไม่รู้ พลัดหลงเข้าไปมันกินตายเลย

นี่ก็เหมือนกัน นักภวานา... อวิชชานะ... หาไม่เจอ มันอยู่บนหัวมิง! มันอยู่บนความคิด มันอยู่บนจิตติจิต มันอยู่กับปฏิสนธิจิต มันอยู่กับการเกิด มันอยู่ในหัวอกเรา มันอยู่ควบคุมเราทั้งหมดเลยละ แต่ไม่เห็น เราถึงต้อง อตุตา ทิ อตุตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน คนต้องชำระตน คนต้องเอาหัวใจของเรามาตีแผ่ด้วยสังฆกรรม แล้วเราเข้าใจมันเป็นประโยชน์กับเรานะ

นี่พูดถึงสังฆกรรม เห็นไหมนี่ศาสนา คลั่งน้ำมันไม่มีชีวิต คลั่งหรือว่าสิ่งขอบเขตของมัน จะบังคับให้สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ได้ ความรู้สึกของเรา หัวใจที่มีคุณค่ามาก แล้วธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศีล สมาธิ ปัญญา นี่ มันเป็นวิธีการ มันเป็นขอบ มันเป็นกรอบที่บังคับให้เราทำคุณงามความดีกัน เราตั้งใจทำคุณของเรา แล้วทำของเรา ให้ประโยชน์กับเรา มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เพื่อประโยชน์ในชีวิตนี้นะ เกิดมาไม่เสียชาติเกิด เอวัง